

dr. hab. Krystyna Gawlik, prof. nadzw.

Katowice, 12.12.2016

Akademia Wychowania Fizycznego
im Jerzego Kukuczki w Katowicach

Recenzja pracy doktorskiej mgr Judit Lencse-Mucha

„Ocena wydolności w wysiłkach krótkotrwałych o maksymalnej intensywności osób z niepełnosprawnością intelektualną”

Promotor pracy: dr hab. prof. nadzw. Bartosz Molik

Uwagi ogólne

Podjęty w recenzowanej dysertacji doktorskiej temat badawczy jest nie tylko oryginalny ze względu na swój charakter ale niezwykle ważny aplikacyjnie. Wydolność beztlenowa jest składową sprawności fizycznej, a przemiany metaboliczne beztlenowe wykorzystywane są nie tylko w wysiłkach krótkotrwałych o maksymalnej intensywności, ale także w inicjacji ruchu. Z tej perspektywy dobra wydolność beztlenowa jest istotną składową sukcesu sportowego, jak i funkcjonowania codziennego na optymalnym poziomie. Utarło się przekonanie, iż osoby z NI nie są predysponowane do wysiłków supramaksymalnych, ze względu na częste problemy zdrowotne, a także małą motywację do ich wykonywania, co nie odnajduje potwierdzeń empirycznych. Niedostatek badań dotyczących wydolności beztlenowej tej populacji skutecznie uzupełniła Doktorantka, podejmując ważny, ale zarazem niezwykle trudny problem badawczy, zważywszy na specyfikę grupy. W tym kontekście warto podkreślić dużą liczebność badanych osób, zwłaszcza w ocenie rzetelności testu Wingate 30-sek. Dodatkową wartością recenzowanej dysertacji jest poszukiwanie prób nielaboratoryjnych do oceny wydolności beztlenowej osób z NI i ich weryfikacja, co posiada jak już wcześniej podkreślono dużą wartość aplikacyjną.

Merytoryczna i formalna strona pracy

Praca zawiera 113 stron maszynopisu, w tym tekst wraz z tabelami i rycinami, streszczenie w języku polskim i angielskim, 168 pozycje piśmiennicze, spis rycin i tabel, wykaz skrótów. Składa się z części teoretycznej i empirycznej, jej układ jest typowy dla prac empirycznych w naukach o kulturze fizycznej. Struktura pracy jest przejrzysta i merytorycznie poprawna, a przedstawione w kolejnych rozdziałach treści są adekwatne do podjętego tematu badań. Poniżej odniosę się do poszczególnych rozdziałów dysertacji.

Wstęp (s:10-34)

Wstęp zawiera treści teoretyczne wprowadzające do tematu. Dotyczą one charakterystyki niepełnosprawności intelektualnej (definicja, epidemiologia, etiologia, klasyfikacja), aktywności i sprawności fizycznej osób z NI oraz wysiłków krótkotrwałych o maksymalnej intensywności. Treści rozdziału są kompatybilne z podjętym tematem badań. W rozdziale 1.3. „Wysiłki krótkotrwałe o maksymalnej intensywności” zabrakło w moim odczuciu podstawowych informacji definiujących i charakteryzujących te wysiłki. Implikacje teoretyczne zawarte w dysertacji świadczą o dobrej znajomości literatury i rozeznaniu w problematyce podjętych badań, co wskazuje, iż Doktorantka jest osobą kompetentną do podjęcia tak trudnej problematyki badawczej.

W rozdziale tym Autorka nie ustrzegła się lapsusów stylistycznych oraz błędów interpunkcyjnych (np. str. 20, 22, 23, 31).

Rozdział 2 (s: 34) Cel pracy oraz pytania badawcze

Cel główny sformułowano prawidłowo. W celu aplikacyjnym kolokwializmem jest użycie sformułowania „testy boiskowe”. Powinno być „nielaboratoryjne”, tak jak zaznaczono w nawiasie.

Autorka postawiła cztery pytania badawcze, które są kompatybilne z celami pracy. Pytanie drugie, składa się z dwóch pytań tożsamyh, inaczej jednak sformułowanych (jedno z nich jest umieszczone w nawiasie). Czy to przeoczenie, czy może recenzent ma wybrać pytanie, które w jego opinii jest bardziej adekwatne? Proszę o ustosunkowanie się do tej kwestii

Rozdział 3 (s: 35-53) Materiał i metody

Badania uzyskały akceptację Senackiej Komisji Etyki Badań Naukowych Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie, Doktorantka nie podała jednak nr uchwały.

Podrozdział 3.1. (s: 36-43) Materiał badań

Grupę badaną stanowili sportowcy Olimpiad Specjalnych oraz uczestnicy warsztatów terapii zajęciowej. Na uwagę zasługuje duża liczebność badanych osób, co w kontekście rodzaju niepełnosprawności i specyfiki wykonywanych prób jest warte zauważenia. Opis grupy jest obszerny, zgodny z etapami badań. Tym niemniej nasuwa się kilka pytań i uwag.

W badaniach udział brały kobiety i mężczyźni, osoby z niepełnosprawnością intelektualną umiarkowaną i znaczną. W części badań (np. ocena sprawności fizycznej) dokonano podziału na płeć, w pozostałych takiego podziału nie uwzględniono (dopiero w części końcowej dysertacji Doktorantka wskazuje na ten fakt jako ograniczenie pracy i rekomendacje do dalszych badań). Podobnie nie zauważam podziału ze względu na stopień niepełnosprawności intelektualnej. Proszę o wyjaśnienie tej kwestii, bowiem z metodologicznego punktu widzenia rozpatrywanie ocenianych zmiennych w kategorii płci i stopnia niepełnosprawności byłoby bardziej zasadne.

Doktorantka nie wyjaśniła również kryteriów naboru do grupy biorącej udział w testach dla kończyn górnych. Wykorzystywane są one głównie do oceny wydolności (tlenowej i beztlenowej) osób z niepełnosprawnością kończyn dolnych. Czy tak było również w prezentowanych badaniach?

W opisie grupy trenującej i nie trenującej widoczne są duże rozbieżności w liczbie osób, np. 71/17, 67/13. Czy takie rozbieżności nie zamazują wyników badań?

Podsumowując w opisie grupy badanej zabrakło jasnych kryteriów włączenia i wyłączenia oraz odniesienia do różnych liczebności w poszczególnych etapach badań.

Podrozdział 3.2. (s: 43-53) Procedura i metodyka badań

Procedury i metodyka badań opisane zostały w sposób systematyczny i klarowny, zgodnie z założonymi celami badań i postawionymi pytaniami badawczymi. Doktorantka wykazała się tu dużą konsekwencją.

W trakcie obrony prosiłabym o wyjaśnienie, dlaczego w ocenie rzetelności testów krótkotrwałych o maksymalnej intensywności Doktorantka nie uwzględniała czasu uzyskania mocy maksymalnej. Jak wiadomo poziom sportowy zawodników jest determinowany nie

tylko zdolnością do utrzymania wysiłku maksymalnego, ale także zdolnością do jego rozwijania, czyli czasem uzyskania mocy maksymalnej.

Opis analizy statystycznej jest obszerny i zgodny z kolejnymi etapami badań. Zastosowane procedury są poprawne.

Rozdział 4 (s: 54-74) Wyniki

Wyniki badań zostały zobrazowane 28 tabelami. Prezentacja wyników jest konsekwencją realizowanych celów. Wątpliwości dotyczące sklasyfikowania grup do badań (uwagi rozdz. 3.1.) mają przełożenie na zaprezentowane wyniki badań, co powoduje pewne trudności w ich odczytaniu. Należy podkreślić iż uwaga powyższa nie podważa wartości merytorycznej pracy

Rozdział 5 (s: 75-94) Dyskusja i podsumowanie

Dyskusja jest jednym z najtrudniejszych rozdziałów dysertacji doktorskiej. Odniesienie wyników badań własnych do wyników innych autorów wymaga dobrej znajomości literatury przedmiotu oraz umiejętności interpretacji wyników. Doktorantka stanęła na wysokości zadania, w dyskusji wykazała dojrzałość naukową, o czym świadczy między innymi obiektywizm w interpretacji wyników badań własnych i dostrzeżone trudności w jednoznacznym wnioskowaniu.

Tym niemniej w dyskusji niektóre sformułowania są niezrozumiałe, jak np. zdanie „Badań porównujących osoby trenujące i nietrenujące w wysiłkach krótkotrwałych o maksymalnej intensywności jest stosunkowo mało. Najprawdopodobniej dlatego, że ten problem został już w badaniach naukowych rozwiązany”. Jeżeli problem został rozwiązany, to badań powinno być wiele.

Po dyskusji przedstawiono ograniczenia pracy i rekomendacje do dalszych badań naukowych. Doktorantka nie boi się wskazać na niedoskonałości swojej dysertacji, co świadczy o rzetelnym podejściu do prowadzonych badań naukowych oraz świadomości kolejnych celów.

Rozdział 6 (s: 53) Wnioski

Autorka postawiła 5 wniosków z badań, które stanowią odpowiedź na pytania badawcze. Ich sformułowanie jest poprawne, zgodne z wynikami badań.

Bibliografia (s: 62-77)

W pracy wykorzystano 168 pozycji piśmiennictwa, głównie anglojęzycznych. W większości są to pozycje z ostatnich lat, trafnie dobrane i starannie opisane.

Konkluzja

Przedstawiony do recenzji temat badawczy jest ważny poznawczo i aplikacyjnie. Autorka wykazała się dużą znajomością podjętej problematyki. Zachęcam Doktorantkę do upowszechnienia wyników badań w czasopismach naukowych.

Stwierdzam, iż recenzowana praca pt. „Ocena wydolności w wysiłkach krótkotrwałych o maksymalnej intensywności osób z niepełnosprawnością intelektualną” spełnienia wymagania zawarte w art. 13, ust.1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach naukowych i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 z późn. zm.). W związku z powyższym wnoszę do Wysokiej Rady Wydziału Rehabilitacji Akademii Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie o przyjęcie powyższej rozprawy doktorskiej i dopuszczenie mgr Judit Lencse-Mucha do publicznej obrony.

J. Gwiz